

TRAVMA ÇALIŞMALARININ TARİHÇESİ

Melike Guzey

2021

EDEBİYAT

- 4000 yıl önceki Sümer tabletleri (Ben-Ezra)
 - uykuda bozulmalar, kaygı düzeyinin artması
- İlyada ve Odisseia
 - savaş sonrası yas, uyku sorunları, flaşbekler
- MÖ 440 – Heredot
 - travmatik bir stres sonrası kronikleşmiş belirtiler

PSİKOLOJİK TRAVMA

- Yıkıcı olayların psikolojik ve duygusal etkileri
- Jean-Martin Charcot
 - histeri hastalarının belirtileri → çocukluk dönemi istismarı, tren kazaları
- Sigmund Freud
 - histeri belirtileri → erken dönem bastırılmış çocukluk anıları (cinsel içerikli)
 - fanteziler
- Feminist hareket

SANAYİ DEVRİMİ

- Tren/demiryolu kazaları
 - demiryolu omurgası sendromu
 - Somatik belirtiler, huzursuzluk, çaresizlik vb.
- Savaşlar (I. Ve II. Dünya Savaşı, Amerikan İç Savaşı)
 - Askerlerde → göğüs ağrısı, nefes darlığı, kalp çarpıntısı
 - yorgunluk, çaresizlik, somatik belirtiler, aşırı uyarılmışlık, hafıza kaybı

TANI SINIFLANDIRMASI

- DSM-I (1952) → Büyük Stres Tepkisi (Gross Stress Reaction)
- DSM-II (1968) → ???
- DSM-III (1980) → Travma Sonrası Stres Bozukluğu (Kaygı Bozuklukları)
- DSM-IV (1994) → Travma Sonrası Stres Bozukluğu (Kaygı Bozuklukları)
- DSM-5 (2013) → Travma Sonrası Stres Bozukluğu (Travma ve Stres ile İlişkili Bozukluklar)

- Görgül araştırmalar → Travma, travma sonrası tepkiler, beyin işlevselliği, deneysel psikopatoloji, gelişimsel yaklaşım vb.

TRAVMA NEDİR?

- Duygusal olarak kötü, nahoş olaylar???

Kişide çeşitli duygusal, davranışsal, veya bilişsel tepkilere yol açan, ani gelişen ve bir kişinin hayatında ciddi bir sarsıntı veya yıkım oluşturan, deprem, savaş, cinsel istismar, doğal afetler yaşantılar

Psikodinamik Yaklaşım

A. & S. Freud

- Kişinin başa çıkma becerisinin ötesine geçen uyarılar
- Geçici bir etkiye neden olur
- Yeniden deneyimler

Ferenczi

- Travmatik disosiasyon

Biyolojik Yaklaşım

Hans Selye

- Strese kronik ve şiddetli bir biçimde maruz kalmanın travmatik nevroza yol açmaktadır.
- Hayvan modelleri → donma tepkisi ile disosiasyonun benzerliği

Davranışçı Yaklaşım

Klasik koşullama modeli

- Travmanın korku koşullanması modeli
- DSM-III/IV Kaygı bozuklukları kategorisi

DSM Tanımlarındaki Değişiklikler

- DSM-III

- Hemen hemen herkeste belirli düzeyde sıkıntı belirtilerine yol açabilecek olan stresörler (birinin kendisinin veya bir yakınının yaşamına ve fiziksel bütünlüğüne tehdit oluşturan olaylar, evinde veya çevresinde yıkıma neden olan olaylar, birinin kaza veya fiziksel şiddete bağlı olarak kötü bir biçimde zarar gördüğüne veya öldürüldüğüne tanık olunan durumlar)
- Evrensel bir duygusal tepki

- DSM-IV

- Travmatik olayın sınıflandırılması
- Öznel sıkıntı

DSM Tanımlarındaki Değişiklikler

- DSM-5

Aşağıdaki yollardan biri ya da birçoğuyla gerçek ya da göz korkutucu bir biçimde ölümlerle ağır yaralanmayla karşılaşmış ya da cinsel saldırıya uğramış olma:

1. Doğrudan örseleyici olay(lar) yaşama
2. Başkalarının başına gelen olayı doğrudan görme (tanıklık etme)
3. Bir aile yakınının ya da yakın arkadaşının başına örseleyici olay geldiğini öğrenme (Gerçek ölüm ya da ölüm olasılığı kaba güçle ya da kaza sonucu olmalıdır)
4. Örseleyici olayın sevimsiz ayrıntılarıyla yineleyici bir biçimde ya da aşırı düzeyde karşı karşıya kalma (işle ilgili olmadıkça elektronik yayınlar aracılığı ile olmuşsa A4 tanı ölçütü uygulanmaz)